

CATEGORICAL BOUNDARIES AND THE SYNTACTIC IMPLICATIONS OF CONJUNCTION IN THE EARLIEST ROMANIAN GRAMMARS (1667-1822)

Alina Marieta RUCĂREANU
(Nun ALEXANDRA)
alexandra_maica@yahoo.com

Abstract

The earliest Romanian grammars (1667–1822) classified conjunctions according to the Latin and Greek grammatical models, recognizing only their connective function. A historical study of conjunctions in these grammatical works reveals that this non-inflecting part of speech was initially classified on semantic grounds, while logical and syntactic criteria emerged much later, in the second half of the nineteenth century, when conjunctions came to be described as a part of speech with structural function.

Key words: *conjuncție, morfologie, diacronie, gramatică, terminologie, tipologie*

In this study, we presented an analysis of the conjunctive structures, as they appear in the first grammars of the Romanian language from the period 1667-1822, registering in all the studied grammars a variation of their classification, which was determined by a series of semantic and syntactic criteria.

The study presents the conjunction in the first grammars of the Romanian language, starting with the grammar of Staicu (1667-1669) and ending with the grammar of Diaconovici Loga (1822). This period represents an important stage, not only from a diachronic perspective, but also from the point of view of the need to identify the linguistic basis of the syntactic norms of this non-inflecting part of speech. We analysed 11 grammars: Staicu 1667-1669, Eustatievici-Brașoveanu 1757, Macarie 1757-1772, *Institutiones* 1770, Micu/Șincai 1780/1805, Văcărescu 1787, Școleriu 1789, Tempea 1797, Iorgovici 1799, Budai-Deleanu 1815-1820, Diaconovici Loga 1822.

The study of the first grammars of the Romanian language is carried out as part of the postdoctoral research "Constitution of the morpho-syntactic

norm in the first grammars of the Romanian language (1667-1914). Non-inflecting parts of speech".

1.1. The lexical-grammatical status of the conjunction

In the analysed old grammars, the conjunction makes up, together with the adverb, the preposition and the interjection, the section of non-inflecting parts of speech. A particular situation is the positioning of the conjunction in the integral corpus of the parts of speech, where the classification into the two subclasses is not achieved: inflecting and non-inflecting parts of speech. Four approaches regarding the position of the conjunction in the language system are delineated here and, according to them, we have divided the corpus of grammars as follows:

- grammars in which the conjunction is included among the parts of speech, without any special subclassification.;
- grammars in which the conjunction is classified as part of the subclass of non-inflecting parts of speech;
- grammars in which the conjunction is grouped together with other non-inflecting parts of speech;
- grammars in which the conjunction is not mentioned at all.

1.1.1. Grammars in which the conjunction is classified as an indeclinable part of speech

Grammars in which the conjunction appears included in the broad section of parts of speech are fewer than those in which the conjunction is listed within various morphological and lexical-semantic subdivisions.

- Eustatievici-Braşoveanul 1757: „părțile voroavei plecătoare și neplecătoare” *numele, în loc de numele* (pronumele), *graiul* (verbul), *împărtășirea* (participiul), *înainte-punerea* (prepoziția), *spregrăirea* (adverbul), *în mijloc-aruncarea* (interjecția), *împreunarea* (conjuncția); [“the inflecting and non-inflecting parts of speech”: *the name* (noun), *instead of the name* (pronoun), *the speech/word* (verb), *the sharing/partaking* (participle), *the placing-before* (preposition), *the speaking-around* (adverb), *the throwing-in-the-middle* (interjection), *the joining/togethering* (conjunction)];

- Văcărescu 1787: „părțile cuvîntului” *înduplecătoare* (flexibile) și *neînduplecătoare* (neflexibile) *Articol, adică începerea, Nóme adică núme,*

Pronome adică pronume, Verbu adică grăiu, Participie adică părtășire, Propozițiune adică propunere, Advérbiu adică spre grăiu, Conjuncțiune adică legare, și Interjecțiune [“the parts of the word”: inflecting (flexible) and non-inflecting (non-flexible): *Article, i.e. beginning, Noun, i.e. name, Pronoun, i.e. pronoun, Verb, i.e. speech/word, Participle, i.e. sharing/partaking, Preposition, i.e. proposing/placing before, Adverb, i.e. towards speech/around speech, Conjunction, i.e. joining, and Interjection*];

- Școleriu 1789: „părțile voroavei plecătoare și neplecătoare” *Nume*: substantiv și adjectiv), *lócū de nume* (pronume), *vórbă* (verb), *împărtășire* (participiu), *a vórbii* (adverb), *prepunire* (prepoziție), *agiuingere* (conjuncție), *întrare* (interjecție) [“the inflecting and non-inflecting parts of speech”: *Name* (noun and adjective), *instead of name* (pronoun), *word* (verb), *sharing/partaking* (participle), *to speak* (adverb), *placing before* (preposition), *joining* (conjunction), *entering* (interjection)];

- Budai-Deleanu 1815-1820: „părțile voroavei plecătoare și neplecătoare” *nume* (substantivul și adjectivul), *pronume, verbú, partițipie, adverbie, prepoziția, conjuncția și interjecția* [“the inflecting and non-inflecting parts of speech”: *name* (noun and adjective), *pronoun, verb, participle, adverb, preposition, conjunction, and interjection*];

- Diaconovici Loga 1822: „părțile grăirii la etimologhie”, împărțite în „părțile grăirii declinătoare sau care se apleacă și părțile grăirii nedeclinătoare, sau care nu se apleacă” *artícul, numele, pronumele, verbul, participul, adverbul, prepozița, conjuncța, interjeța* [“the parts of speech in etymology,” divided into “the declinable parts of speech, or those that are inflected, and the non-declinable parts of speech, or those that are not inflected”: *article, noun, pronoun, verb, participle, adverb, preposition, conjunction, interjection*].

1.1.2. Grammars in which the conjunction is listed within the general system of parts of speech.

- Staicu 1667-1669: *numile* (substantivul), *locul numelui* (pronumele), *graiul* (verbul), *părtășia* (participiul), *zicerea* (adverbul), *punerea înainte* (prepoziția), *legătura* (conjuncția), *pre mijloc aruncare* (interjecția) [*the name* (noun), *instead of the name* (pronoun), *speech/word* (verb), *sharing/partaking* (participle), *saying* (adverb), *placing before*

(preposition), *connection/linking* (conjunction), *throwing in the middle* (interjection)];

- Macarie 1757-1772: „părți ale cuvântului: *numele* (substantivul și adjectivul), *încheiere* (articol), *numile cele numărătoare* (numerale), *în loc de numirile* (pronumele), *graiul* (verbul), *întâiu punerile* (prepozițiile), *spre graiu* (adverbul), *legătura* (conjunția) [“parts of the word”: *the name* (noun and adjective), *ending/completion* (article), *the counting names* (numerals), *instead of the names* (pronouns), *speech/word* (verb), *the initial placements* (prepositions), *towards speech* (adverb), *the connection* (conjunction)];

- Micu/ Șincai 1780/1805: *De Articulo* (articolul), *De nomine sau substantivi* (substantivul), *De Adjectiva* (adjectivul), *De Pronominibus* (pronumele), *De Numeris* (numeralul), *De Verbis* (verbul), *De Adverbiis* (adverbul), *De Praepositionibus* (prepoziția), *De Conjunctionibus* (conjunția), *De Interjectionibus* (interjecția) [*De Articulo* (the article), *De Articulo* (the noun), *De Adjectiva* (the adjective), *De Pronominibus* (the pronoun), *De Numeris* (the numeral), *De Verbis* (the verb), *De Adverbiis* (the adverb), *De Praepositionibus* (the preposition), *De Conjunctionibus* (the conjunction), *De Interjectionibus* (the interjection)];

- Tempea 1797: *articulul*, *numele*, *pronumele*, *verbumul*, *partițipiumul*, *prepoziția*, *adverbiumul*, *coniunția și interiecția* [the article, the noun, the pronoun, the verb, the participle, the preposition, the adverb, the conjunction, and the interjection].

1.1.3. Grammars in which the conjunction is listed among other non-inflecting parts of speech

In Macarie 1757–1772, the conjunction is mentioned in:

- The category of the prepositions, *întâiu punerile*: „*ci*, *dar/dară*, *iar/iară*, *or*, *să*, *deacă*, *dacă*, *fiindcă*, *că*, *căci*, *întrucât*” (conjunții); „*de vreme ce*, *de vreme că*, *căci că*, *căci că*” (locuțiuni conjuncționale) [the class of prepositions, *initial placements*: “*ci*, *dar/dară*, *iar/iară*, *or*, *să*, *deacă*, *dacă*, *fiindcă*, *că*, *căci*, *întrucât*” (conjunctions); “*de vreme ce*, *de vreme că*, *căci că*, *căci că*” (conjunctive phrases)] (Macarie 1757-1772: 20-25)

- The category of the adverbs, *spre grai*: „*iară altele-s ale osebirei*, *adecă: însă*” [the class of adverbs, *towards speech*: “others belong to the category of distinction, namely: but.”] (Macarie 1757-1772: 27).

1.1.4. Grammars in which the conjunction is not mentioned at all in the Romanian morphological system

There is a single grammar that does not attest to the presence of the conjunction:

- *Institutiones* 1770: *the noun, the pronoun, and the verb*;

1.2. Criteria for the classification of the conjunction

Although the conjunction does not have an independent lexical meaning of its own, there is an evident relationship between its lexical meaning and its syntactic role. Regarding the typology of the conjunction, we will refer to the context that shapes the different values of this part of speech and defines it as an autonomous lexical-grammatical class. It can be observed that the interjection is recorded both individually and together with other parts of speech, and it is even classified under other parts of speech. In carrying out the analysis of the conjunction, we have outlined several criteria that will highlight the different syntactic relationships expressed by its values:

- the semantic criterion
- the formal/structural criterion (simple / compound, conjunctive phrases)
- the functional criterion at the level of the utterance (related to the conjunction's linking role)
- the syntactic-structural criterion (of the position within the structure of the sentence or clause and of the relationship established by position and role: coordinating/subordinating conjunctions)

1.2.1. The semantic criterion

Even though there is not yet a clear distinction between the essential role of the conjunction, namely coordination and subordination, and the meaning assigned by authors to highlight the special function of the conjunction (that of linking), the classification in the grammars of this period is carried out from a semantic, rather than a syntactic, point of view. The role is suggested through the etymology of relational terms; however, for the selected period, we do not identify a syntactic classification. We consider that the two aspects merge, and the semantic classification can be called semantic-functional.

The semantic-functional classification carried out by some authors distributes conjunctions into heterogeneous categories, under different names:

• **Eustatievici-Brașoveanul 1757:** „Puterea, adică împrejur starea, este oareșcare însemnare a încheierilor, prin care a acelora puterea și firea să tâlcuieste” [“The force, that is, the state of circumstances, is a certain meaning of endings, through which the force and nature of those [endings] are explained.”]

Puterile sunt șapte [The forces/the roles are seven]:

1. Împreunătoare, cele ce sînt acestea: *și, așijderea, împreună, precum, așa* [Coordinating/joining, those which are: *and, likewise, together, as, so*].

2. Despărțitoare, cele ce sînt acestea: *sau, au, nici, au nu* [Separating/disjunctive, those which are: *or, either, neither, or not*].

3. Împotrivitoare, cele ce sînt: *dar, iară, dar nu, măcar, întru acestea, încă* [Oppositional/contrasting, those which are: *but, however/again, but not, at least, in these [cases], still*].

4. Pricinuitoare sau vinuitoare, cele ce sînt: *pentru căci că, să, să nu* [Causal or explanatory, those which are: *because, that, so that, so as not to*].

5. Socotitoare, cele ce sînt: *după cum, după cît, după atît, de vreme ce* [Comparative, those which are: *according to how, according to how much, according to that much, since/because*].

6. Pricina grăitoare, cele ce sînt: *deci, pentru aceea, și așa, pentru care pricină* [Consequential, those which are: *therefore, for that reason, and so, for which reason*] (Eustatievici-Brașoveanul 1757: 119).

7. Rînduitoare, cele ce sînt: *mai presus, după aceea, pe urmă* [Sequential/ordering, those which are: *above/before, after that, finally*] (Eustatievici-Brașoveanul 1757: 120).

• **Văcărescu 1787:**

1. „Soărta împletirii: *și, încă, șâ, cu, ci, și și, deci, ci și* [The class of joining/combining: *and, also, as well, with, but, both ... and, therefore, but also*].

2. à despărțirii: *nici, au, nici așa, adică, însă, osébi, afără, dân, și dîn* [of separation (disjunction): *neither, or, neither ... nor, that is, however, except, apart from, from, and from*].

3. à întâmplării: *dă vreme, dă vreme cé, dă cându, fîndu, cu toate, că* [of circumstance: *since, since that, from when, being, although, that*].

4. à pricinuirii: *pătru căci, căci, dăcé, dă aceasta, cá, să, cá să* [of causation: *because, for, if, therefore, that, so that, in order that*].

5. à cercetării: *oăre, nu căre cumvá, nu cumvá, apói, dár, dă va fi* [of inquiry: *whether, perhaps, lest/perhaps, then, but, if it should be*].

6. à chibzuinții: *oăre, déci, unde, de, dă vóiu, dă vá* [of deliberation: *whether, therefore, where, if, if I shall, if it should*].

7. à alégerii: *ău tu, ău el, ău, sáu* [of choice: *either you, either he, either, or*].

8. à împlinirii: *ori unde, ori cé, oăre unde, fite unde, fiéșeș cé* [of generalization (indefiniteness): *wherever, whatever, wherever it may be, wherever, whatsoever*].

9. à înpotrivirii: *numai, dár, cí dár* [of opposition: *only, but, but rather*].

10. à înduplecării: *poáte, și céle lâte* [of persuasion/inducement: *perhaps, and the others*]” (Văcărescu 1787: 106-107).

1.2.2. Classification of conjunctions according to the formal criterion.

The system becomes much more coherent, and conjunctions are seen, from the very beginning, as:

- ✓ Simple
- ✓ Compound
- ✓ Conjunctive phrases

- Eustatievici-Brașoveanul 1757

Furma [form]

✓ „Furmele împreunărilor sînt doao: **proastă**, precum: *pentru*; **încheiată**, precum: *pentru că*” [There are two forms of conjunctions: **simple**, such as *pentru* ("for"); and **compound**, such as *pentru că* ("because")] (Eustatievici-Brașoveanul 1757: 120).

1.2.3. The Functional Criterion at the Clause/Sentence Level (According to the Conjunction's Linking Role)

This criterion was first employed by Diaconovici Loga (1822), who distinguished the syntactic role of the conjunction, anticipating a set of logical-syntactic criteria that would not be fully developed until much later. Thus, the conjunction began to establish itself as a key element in the description of the clause and the sentence, acquiring a structural, rather than merely semantic, status.

Diaconovici Loga 1822:

It presents important information on the syntactic role of the conjunction.

„Acést felíu de cuvínțe leagă Cuvínțe, Închieturí, încă și Periódurí. Aícea ia amínțe că [This kind of word links words, clauses, and even sentences. Here remember that]:

1. Legătóriuľ cuvânt *și* légă Nume înființetóre și Verburí, întru asemenea căderí, numerí și timpurí. P. e: *Sănătatea și învețătura sânt darurile ceale măi bune ale omuluí*. Însámná [The conjunction is a linking word that connects nouns and verbs in the same case, number, and tense. For example: *Health and learning are the greatest gifts of man*. This means]:

a) de cumva vre una párte díntré ceale ce se leagă va însemná alt féliu de lucrurí, atuncea nu trébue să vínă întru asémenea număr. P. e: *Trupul și mădulárele sânt unealtele, prin cáre lucrează sufletul* [If one of the parts being connected denotes a different kind of thing, it need not appear in the same number. For example: *The body and its members are the instruments through which the soul acts*].

b) Venínd măi multe cuvínțe să se leage unul cu altul, atuncea numai céľ de pre urmă ia legătura *și*. P. e: *Drágostea, dreptátea, adevărul și înțelepciunea pun pre om în stárea cea fericítă* [When several words are to be linked together, only the last one takes the conjunction and. For example: *Love, justice, truth, and wisdom place man in a state of happiness*].

2. După vreo închietură negătóre de va urma măi multe închieturí negătóre, neprerupt una după alta; atuncí unele ca acélea iau Párticeaoa negătóre níci. P. e. *Fariséii și cărturárii níciđecum nù vrea să creadă că Hs este Mesía, níci ascultáu învățătura Luí, níci vrea să- și îndrépte fáptele sále. Samarineanii cu jidovii treínd în uráciune, îndelungát timp, în nimíc nù vrea*

să ajute, nici vrea să se méstece, nici să se însoţească uni cu alţii [f, after one negative clause, several other negative clauses follow in uninterrupted succession, those clauses take the negative particle *neither* (*nici*). For example: *The Pharisees and the scribes would by no means believe that Christ was the Messiah; neither did they listen to His teaching, nor did they wish to amend their conduct. The Samaritans and the Jews, having lived in mutual hostility for a long time, were unwilling to help one another in any way, nor did they wish to associate or have dealings with one another*].

3. Multe Cjugţii pun Vêrbul în Módul împreunării şi al poftirii, precum [Many conjunctions place the verb in the subjunctive and optative moods, such as]:

a) După vreo rugăciune, poftire sau nedéjde urmează Módul împreunării. P. e: *Împărátul Avgust aceasta măi táre poftea, ca tuturór să le fie ajutóriu. De mult am dorít să vád pre fráte-táu* [After a request, wish, or hope, the subjunctive mood follows. For example: *Emperor Augustus desired this most strongly: that he might be a help to everyone. I have long wished to see your brother*].

b) După Vêrburile de îndoíre totdeauna urmează Módul poftirii. P. e: *Omul fătárnic se prefăce cum n-ar cunóşte pre prietenul său cêl sărácít. De véi fi întrebát unde sânt, Spune-í că sânt în grădínă* [After verbs expressing doubt, the optative mood always follows. For example: *The hypocritical man pretends as though he would not know his impoverished friend. If you are asked where I am, tell him that I am in the garden*] (Diaconovici Loga 1822: 197-199).

1.2.4. The Syntactic-Structural Criterion (Based on Position within the Structure of the Clause or Sentence and the Relationship Established between Position and Function: Coordinating/Subordinating Conjunctions)

The conjunction gradually becomes a key element in the architecture of sentence and clause structure. Classified among the non-syntagmatic parts of speech, the conjunction does not receive a syntactic function, but it establishes relationships. The syntactic-structural criterion is the one that indicates the position and status of the conjunction in relation to the elements

it connects and refers to the type of syntactic relationship (coordination or subordination) that it establishes.

It is known that this part of speech does not possess an autonomous lexical meaning. However, a correlation has been established between its lexical-semantic content and its syntactic function.

Although the modern distinction between coordination and subordination, as understood today, did not yet exist, Tempea (1797) classified them as follows:

„Unile sânt căre iau la sine chipul **arătării**, ádecă: *precum, de-atâtea ori, atâta cât, câtva, ca să nu, de când, când, cât, până când, după cum* [ome are those that take on the form of an indication, namely: *precum* (“as”), *de-atâtea ori* (“so many times”), *atâta cât* (“as much as”), *câtva* (“somewhat/some”), *ca să nu* (“so as not to”), *de când* (“since”), *când* (“when”), *cât* (“how much/as much as”), *până când* (“until when”), *după cum* (“according to how/as”)] (Tempea 1797: 169).

Altele căre iau chipul **împreunării**, ádecă: *că, deca, să, desăr, măcar că, de cumva, până va, ca și, pentru, măcar de nu, numai de nu* [“Others are those that take on the form of conjunction, namely: *că* (“that”), *deacă* (“if”), *să* (“to/that”), *de s-ar* (“if it were”), *măcar că* (“although/even though”), *de cumva* (“if perhaps”), *până va* (“until”), *ca și* (“as well as”), *pentru* (“for”), *măcar de nu* (“even if not”), *numai de nu* (“provided that not/only if not”)] (Tempea 1797: 170).

We consider that the author is referring to the syntactic relationships of coordination (**arătarea**) and subordination (**împreunarea**).

Furthermore, he employs specialized terminology and specifies the modern designations of certain conjunctions:

Iară ceste următoare nu iau la sine nici un chip, ádecă mód și sânt [The following ones do not assume any form, namely the grammatical categories of mood, and are]:

(1) Copulative (împreunătoare) ádecă: *încă, adecă, întocma, numai, nu numai, încă și, și* [Copulative (connecting) conjunctions, namely: *încă* (“also/even”), *adecă* (“namely”), *întocma* (“likewise”), *numai* (“only”), *nu numai* (“not only”), *încă și* (“also and”), *și* (“and”)].

(2) Disiunctive (despărțitoare) ádecă: *nici unul, nici altul, așadară, nici, sau, să fie, ci, altădată, sau măcar* [Disjunctive (separating) conjunctions,

namely: *nici unul* (“neither one”), *nici altul* (“nor the other”), *așadară* (“therefore”), *nici* (“neither/nor”), *sau* (“or”), *să fie* (“be it”), *ci* (“but/rather”), *altădată* (“at another time/otherwise”), *sau măcar* (“or at least”).

(3)Adversative (împotrivitoare) ádecă: *și tot, dară, măcar că, pentru că, fără numai, de nu, aîmintrelea, cât mai mare, fiindcă, iară, de cumva* [Adversative (opposing) conjunctions, namely: *și tot* (“and yet”), *dară* (“but”), *măcar că* (“although/even though”), *pentru că* (“because”), *fără numai* (“except/only”), *de nu* (“if not”), *aiurea/aimintrelea* (“otherwise”), *cât mai mare* (“as great as possible”), *fiindcă* (“because”), *iară* (“and/but again”), *de cumva* (“if perhaps”)].

(4)Causales (pricinuitoare) ádecă: *ca să nu, cât nu, drept aceea, ca nu cumva, cu cât mai vârtos, afară de, afară* [Causal (causative) conjunctions, namely: *ca să nu* (“so as not to”), *cât nu* (“inasmuch as/not to the extent that”), *drept aceea* (“therefore/for that reason”), *ca nu cumva* (“lest”), *cu cât mai vârtos* (“all the more so”), *afară de* (“except for”), *afară* (“outside/apart from”)] (Tempea 1797: 170).

Another author, Diaconovici Loga (1822), provides a deeper conceptualization of them:

„Cjugțile sânt de mai multe plăce, precum iaste și înțelegerea lor, cea reduce între cuvînte, orî închieturî. Așă sânt [:

1. Legătore sau copulative: *Și, ca și, în fôrma, în chipul, iară, iarăși, încă și, precum, precum și*. Acéste următore sânt, căre leagă părțile periódurilor mai mări: *Precum-așă; cine cum-așă; nu numai-ci și; cât-atât; întru cât-întru atât; Deórece-dăr; Deși-tótuși; Deși-nimic mări puțin; parte-părte; céva-céva; așă-cât; când-atunci* [**Linking or copulative conjunctions:** *și* (“and”), *ca și* (“as well as”), *în fôrma* (“in the form”), *în chipul* (“in the manner”), *iară* (“and/but”), *iarăși* (“again”), *încă și* (“also”), *precum* (“as”), *precum și* (“as well as”). The following are those that connect the parts of larger sentence structures: *precum-așă* (“as-so”); *cine cum-așă* (“whoever-so”); *nu numai-ci și* (“not only-but also”); *cât-atât* (“as much-so much”); *întru cât-întru atât* (“to the extent that-to that extent”); *deoarece-dar* (“because-therefore”); *deși-totuși* (“although-nevertheless”); *deși-nimic mai puțin* (“although-nonetheless”); *parte-parte* (“part-part”); *ceva-ceva* (“something-something”); *așă-cât* (“so-as much as”); *când-atunci* (“when-then”)].

2. Despreunătoare sau disiunctive: *Nù, ba nù; nící- nící -că; nící cum; nící decum; nící unul- nící altul; sau-sau; au-au* [**Separating or disjunctive conjunctions:** *nu* (“not”), *ba nu* (“rather not”), *nici-nici* (“neither–nor”), *nici-că* (“not even/that not”), *nici cum* (“by no means”), *nici decum* (“not at all/by no means”), *nici unul–nici altul* (“neither one–nor the other”), *sau-sau* (“either–or”), *au-au* (“either–or”)].

3. Condiționătoare: *De, dár de, de nù, până nù, deacă numai, când nù, numai de nù, când, altmíntrelea, la întâmplare* [**Conditional conjunctions:** *de* (“if”), *dar de* (“but if”), *de nu* (“if not”), *până nu* (“until/not before”), *deacă numai* (“if only”), *când nu* (“if not/when not”), *numai de nu* (“provided that not”), *când* (“when”), *altmíntrelea* (“otherwise”), *la întâmplare* (“by chance”)].

4. Causetóre sau pricinuitoare: *Că, căci că, pentru că, iară, căci, ca, ca să, cât nù, ca să nù, puțin, de nù, cât, pentru aceea* [**Causal or cause-expressing conjunctions:** *că* (“that/because”), *căci că* (“because”), *pentru că* (“because”), *iară* (“and/but”), *căci* (“because”), *ca* (“as/so that”), *ca să* (“so that/in order to”), *cât nu* (“inasmuch as”), *ca să nu* (“so as not to/lest”), *puțin* (“little”), *de nu* (“if not”), *cât* (“as much as”), *pentru aceea* (“therefore/for that reason”)] (Diaconovici Loga 1822: 154).

5. Orânduitoare sau ordinative: *Întâi, a dóo, a tréia, a pátra, ș.a.* [**Ordering or ordinal conjunctions:** *întâi* (“first”), *a doua* (“second”), *a treia* (“third”), *a patra* (“fourth”), and so on].

Însamnă: mai bine prin aceste cuvinte se orânduiesc Părțile vreunei ziceri decât prin Numeri [**This means:** these words are better used to arrange the parts of a sentence than through numbers].

Dintâi, apoi, atunci, afară de aceea, după aceea, mai depărte, mai încolò, prèste aceásta, asémenea, apoi atuncea, în urmă, atunci, încă după aceea, la închiere [*First, then, at that time, besides that, after that, further on, later on, in addition to this, likewise, then afterwards, finally, at that point, also after that, in conclusion.*].

6. Închietóre sau conclusiv: *Așà dără, acum dără, de aceea, drept aceea, decí, de aici, pentru aceea* [**Concluding or conclusive conjunctions:** *așa dară* (“therefore/thus”), *acum dară* (“now therefore”), *de aceea* (“therefore/for that reason”), *drept aceea* (“therefore/accordingly”), *deci* (“therefore”), *de aici* (“from this/therefore”), *pentru aceea* (“for that reason”)].

7. Explicătoare sau tălmăcitoare: *Adecă, așa, deci* [**Explanatory or interpretative conjunctions:** *adecă* (“namely/that is”), *așa* (“thus/so”), *deci* (“therefore”)].

8. Împoncitore sau adversative: *Ci, însă, ma, dar, iar, tot, totuși, de cumva, de nu* [**Oppositional or adversative conjunctions:** *ci* (“but/rather”), *însă* (“however”), *ma* (“but”), *dar* (“but”), *iar* (“and/but”), *tot* (“yet/nevertheless”), *totuși* (“nevertheless”), *de cumva* (“if perhaps”), *de nu* (“if not”)].

9. Timpurie sau temporanee: *Când, de când, după ce, ca cum, ca când, până ce, împreună, deoarece, altădată, de atunci, cât de mult, îndelung, mult* [**Temporal or time-related conjunctions:** *când* (“when”), *de când* (“since”), *după ce* (“after”), *ca cum* (“as if”), *ca când* (“as though/when”), *până ce* (“until”), *împreună* (“together”), *deoarece* (“because/since”), *altădată* (“formerly/at another time”), *de atunci* (“since then”), *cât de mult* (“how long/how much”), *îndelung* (“for a long time”), *mult* (“much/a lot”)].

Acăstea se încordă cu Cujugtiv [These are used with the subjunctive mood].

Să, că, deacă aș, de aș, de va fi să nu, de s-ar, să rea, când se rea¹, până va, numai de nu [*să* (“to/that”), *că* (“that”), *deacă aș* (“if I would/if I were to”), *de aș* (“if I were to”), *de va fi să nu* (“if it should not happen that”), *de s-ar* (“if it were”), *să rea* (“may it be/would it be”), *când se rea* (“when it would be”), *până va* (“until it will”), *numai de nu* (“provided that not/only if not”)] (Diaconovici Loga 1822: 155).

The position of the conjunction is likewise taken into consideration by Eustatievici-Brașoveanul (1757) when he formulates the criterion of ordering:

„Rînduiala este un chip prin care să arată împreunărilor în ce loc s-au obicinuit a să tocni” [Arrangement is a manner by which conjunctions are shown according to the place in which they are customarily positioned] (Eustatievici-Brașoveanul 1757: 120).

Clasificarea după „rînduială” reprezintă poziția conjuncției: „înainte puitoare”, „este ceea ce pre toate împreunărilor întru toată voroava înainte a să așeza rînduiește” [The classification according to “order” represents the position of the conjunction: “placed before,” which “is that which orders all

¹ The text refers to optative forms found in the Banat dialects, such as *mă reaș folosi* (Diaconovici Loga 1822: 200) (cf. I. Coteanu, „Elemente de dialectologie a limbii române”, Editura Științifică, București, 1961).

conjunctions to be set before everything else throughout the entire discourse.”] (Eustatievici-Braşoveanu 1757: 120).

In the grammars analysed, conjunctions are treated globally, without fine-grained subclassifications. In all the works, emphasis is placed on the linking function rather than on the dual distribution of the elements. Therefore, correlative structures such as “and...and,” “neither...nor,” “either...or,” “or...or” appear in the texts, but they are not conceptualized as “correlatives.” For instance, Micu/Şincai (1780/1805) listed a multitude of conjunctions, some of which had the role mentioned above: “şi, încăşi, nici, şişi, că, ca, caşi, fiindcă, să, de, de nu, amintrilea, adecă, dece, pentru ce, deaceea, pentru aceea, iar, ci, de cumva, precum dară, dacă, altădată, fără numai, numai, aşa dară, dreptaceea, cu cât mai mare, cu cât mai tare, de cumva, cât nu, sau, şi iar” (Micu/Şincai 1780/1805: 59).

An important author, Diaconovici Loga (1822), examines the conjunction from this perspective and offers significant clarifications, referring to the section entitled „De întrebuinţarea Părticelelor însoţitoare [On the Use of the Connecting Particles]:

Acést féliu de Cujugţiî mérg tot păréche, aşà cât una se pune la întâia parte a unei zicerî, purtând închieturile ceale înainte mergătore, iară alta se ia la a dóoa parte a zicerîi, cu închieturile ceale următore, căre tót la un înţelés trág, precum véne în periodurî; Unde însámnă acéstea următore [This kind of conjunctions always occur in pairs, in such a way that one is placed in the first part of a sentence, carrying the preceding clauses, while the other is placed in the second part of the sentence, with the following clauses, both of which lead to the same meaning, as they appear in sentence structures. Here the following are noted]:

- Precum – aşà [“as – so” or “just as – so”]
- cine cum – aşà [“whoever/however – so”]
- nu numai – ci şi [“not only – but also”]
- cât – atât [“as much as – so much” or “as ... as”]
- întrucât – întru atât [“insofar as – to that extent” or “to the extent that – to that extent”]
- deoarece – dar [“because – therefore/but”]
- deşi – totuşi [“although – nevertheless” or “even though – still”]
- căre – acela [“which/who – that one” or “the one who – that one”]

deși – nimic măi puțin [“although – nonetheless / no less”]
părte – părte [“partly – partly” or “some – some” (if expressing distribution)] or
de o parte – iară de altă parte [“on the one hand – on the other hand”]
céva – ceva [“something – something” or, depending on context, “some – some”]
așa – cât [“so – as much as” or “as – as much as”]
când – atunci [“when – then”]
au – au [“either – or”]
sau – sau [“either – or”]

Măestría de a pune cugetele sále în formă periodicească se cuprinde în buna orânduîre acéstor Părticeale, dé la cáre înțelésul periodului atârănă. Că părticeaoa cárea se pune la începutul periodului este reducătóre, adecă: reduce înțelégerea sà la altă părticea, cárea la a dóoa parte a periodului áre de a se pune. Cárea de nu va urmà, înțelésul stă spânzurát și deneplinít” [The skill of arranging one’s thoughts in periodic form consists in the proper ordering of these particles, upon which the meaning of the period depends. For the particle that is placed at the beginning of the period is a reducing one, that is: it directs its meaning toward another particle, which must be placed in the second part of the period. If the latter does not follow, the meaning remains suspended and incomplete.] (Diaconovici Loga 1822: 199).

Conclusions

The evolution of Romanian grammar is equivalent to the successive and repeated renewal of an effort toward clarification, refinement, and the enhancement of the capacities of non-inflected parts of speech to become bearers of an essential role in shaping the norms of the contemporary Romanian language.

We have outlined the premises of the research by inventorying the conjunctional structures found in the first grammars of the Romanian language (1667–1822). These works adopted the model of conjunction classification from the Latin and Greek grammatical tradition, adapting it over time to the realities of the Romanian language. The conjunction was initially analyzed as a secondary (non-inflected) part of speech, with a purely

mechanical function of “linking”; however, only in works from the second half of the 19th century did it acquire a more nuanced functional and semantic description.

In the second half of the 19th century, the distinction between coordination and subordination became consolidated, classification was structured on the basis of logical-syntactic criteria, and the conjunction established its important role as a key element at the level of the sentence complex (not merely in the description of the clause), becoming a structural rather than merely semantic part of speech. Thus, the transition toward the modern system is marked, especially through the analysis of sentence structure.

All the aspects analyzed regarding the conjunction relate to the distribution of the linking role that it has held from the very beginning. This formulation seems to refer almost exclusively to this part of speech and activates a functional expectation. It appears that the solution was not the delimitation of the conjunction, but rather the introduction of relative adverbs functioning as conjunctions. I have identified countless situations in which either adverbs appear, or conjunctions are treated under other non-inflected parts of speech.

We can observe that in the first Romanian grammars, the classification of the conjunction is strongly influenced by the Latin tradition. If, at the beginning, the division into categories was ambiguous and referred only to the semantic criterion, the evolution is clearly marked by a transition from a semantic classification to a syntactic one.

The examination of the functionality of the conjunction in the aforementioned grammars has led to the identification of essential characteristics that grant this non-inflected part of speech an important status. Its role gradually took shape, keeping pace with the intellectual development of the language, as grammarians felt the need to clarify syntactic relationships, which required a much larger number of conjunctions. These emerged either through compounding, through the use of other grammatical classes functioning as conjunctions (relative adverbs), or through the formation of conjunctive phrases.

Bibliography:

Early Romanian Grammars

Eustatievici-Brașoveanu 1757. Eustatievici-Brașoveanu, Dimitrie, *Gramatica rumânească*. Brașov, 1757, (manuscrisul 583, Biblioteca Academiei Române).

Budai-Deleanu 1815-1820. Budai-Deleanu, Ion, *Temeiurile gramaticii românești*, (manuscrisele 2425 și 2426, Biblioteca Academiei Române), 1815–1820.

Diaconovici Loga 1822. Diaconovici Loga, Constantin, 1822. *Gramatica românească pentru îndreptarea tinerilor*. Acum întâia oară lucrată prin Constantin Diaconovici Loga, al Școalelor Preparande Românești din Arad Profesor, la Buda, în Crăiasca Tipografie a Universității Ungariei.

Institutiones 1770. *Institutiones linguae valachicae. Prima gramatică a limbii române scrisă în limba latină de la Kalocsa*, probabil Oradea, 1770, (manuscrisul 760/1 și 760/2, Biblioteca Arhiepiscopală din Kalocsa, Ungaria). *Institutiones linguae valachicae. Prima gramatică a limbii române scrisă în limba latină*. 1770. Ediție critică de Gheorghe Chivu. Revizia și traducerea textului latin de Lucia Wald. București: Editura Academiei Române, 2001.

Macarie 1757-1772. Macarie, Ieromonahul, Paisiescu Dragomirneanu, *Gramatica rumânească*, (manuscrisul nedatat, netipărit, Biblioteca Academiei), schitul Sihla, 1757-1772.

Micu/Șincai 1780/1805. Clain, Samuil Micu, Șincai, Gheorghe, *Elementa linguae Dacoromanae sive Valachicae*, Viena, Kurzbock, 1780. Buda: Typis regiae Universitatis Pestanae, 1805.

Staicu 1667-1669. Călugărul Staicu, *Gramatica slavo-română (Tâlcuirea sau arătarea gramaticii slavonești a învățătorului Staicu de la Școala de slavonie din Târgoviște)*, de la sfârșitul secolului al XVII-lea. (Copii ale fragmentului de gramatică a lui Staicu se păstrează în manuscrisele 312 și 3473 din Biblioteca Academiei Române).

Școleriu 1789. Școleriu, Toader, *Lecțiune, adecă cuvîntare, scoase de la întîie parte a gramaticii...* În tipografie ce politicească, În tîrgul Ieșului, 1789.

Tempea 1797. Tempea, Radu, *Gramatică românească alcătuită de...*, directorul Școalelor Neunite Naționalicești prin Marele Principat al

Ardealului, Cu slobozenia celor mai Mari. Sibiu, în Tipografia lui Petru Bart, 1797.

Văcărescu 1787. Văcărescu, Ienăchiță, *Observații sau băgări de seamă, asupra regulilor și orânduealelor grammaticii rumânești*, adunate și alcătuite de dumnealui..., tipărită acum întru al doilea rând, în Viena Austriei (Râmnic- Episcopia Râmnicului), 1787.

References

IORDAN, Iorgu, 1978, *Istoria lingvisticii românești*, București: Editura Științifică și Enciclopedică.